

Антуан де Сент-Екзюпері «Маленький принц» Компетентнісні літературні вправи

УДК 37.091.3-056:[37.016:821.09

<https://doi.org/10.33989/3083-6387.2025.1.329196>

I частина

1. Коли мені було шість років, у книжці під назвою «Невигадані пригоди» — у ній розповідалося про тропічні ліси — я побачив якось незвичайний малюнок. На малюнку величезний удав ковтав якогось хижого звіра. Ось копія того малюнка:

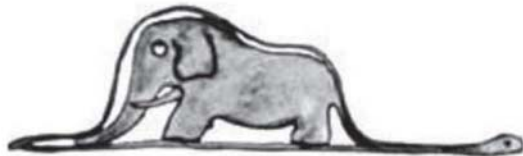

У книжці було сказано: «Удав ковтає свою жертву цілком, не розговуючи. Після цього він не може поворухнутись і спить пів року, аж поки не перетравить їжу».

Я багато думав про повне пригод життя джунглів і теж намалював кольоровим олівцем свій перший малюнок — малюнок № 1. Ось що я намалював:

Я показав свій твір дорослим і спитав, чи не лякає він їх. «А чому капелюх має лякати?» — відповіли мені. Але ж то був не капелюх. То був удав, який проковтнув слона. Тоді я намалював удава в розрізі, щоб дорослим було зрозуміліше. Їм же завжди треба все пояснювати. Оце мій малюнок № 2:

2. Дорослі порадили мені не малювати більше зміїв ні зовні, ані в розрізі, а краще цікавитись географією, історією, арифметикою і граматику. Отак і сталося, що в шість років я покинув блискучу кар'єру художника. Зазнавши невдачі з малюнками № 1 і № 2, я зневірився в собі. Дорослі ніколи нічого не розуміють самі, а діти дуже стомлюються весь час пояснювати їм

Тетяна Лупашко,

учитель-методист зарубіжної літератури,
Миколаївська гімназія № 18

тлумачити їм. Отож довелося мені обрати іншу професію, і я навчився водити літаки. (...)

II частина

1. Компетентнісно зорієнтоване літературне питання: первинне читання й враження від 1 розділу повісті-притчі та його аналіз; «оповідач».

Завдання для суб'єктів КД ЛЗ*: підготувати учнів до сприйняття повісті-притчі; виявити особливості розкриття образу оповідача; з'ясувати значення поняття «психологізм».

Формування літературної компетентності учнів:

1. Читацька компетентність: літературознавча.
2. Наскрізні вміння: критично й системно мислити.
3. Ключова компетентність: культурна компетентність.

Продукт читацької діяльності: усна відповідь учнів-читачів.

ГРН1: сприйняття та комунікація в різних ситуаціях, усна взаємодія.

Орієнтовна основа читацьких дій суб'єктів КД ЛЗ:

1. Хто є оповідачем у повісті?
2. Чому оповідь ведеться від першої особи?
3. Про який період свого життя згадує оповідач?
4. Яка подія в дитинстві справила на оповідача незабутнє враження?
5. Що саме його здивувало у прочитаній книжці?
6. До яких дій підштовхнуло хлопчика прочитання книжки?
7. Як дорослі відреагували на малюнок?
8. Що хлопчик зробив, щоб пояснити дорослим свій творчий задум?

2. Компетентнісно зорієнтоване літературне питання: з'ясувати ключову проблему повісті-казки, роль 1 розділу в композиції твору, його підтекстів «дити» і «дорослі».

Завдання для суб'єктів КД ЛЗ: з'ясувати головну проблему повісті-казки; визначити роль 1-го розділу в композиції твору; повторити поняття «проблематика літературного твору», «композиція літературного твору», елементи композиції; удосконалювати навички роботи з поняттями та словником.

Формування літературної компетентності учнів:

1. Читацька компетентність: інтерпретаційна.
2. Наскрізні вміння: приймати рішення, обирати способи розв'язання ситуації.

3. Ключова компетентність: навчання впродовж життя.

Продукт читацької діяльності УЧ: усні відповіді; коментарі / тлумачення.

ГРН1: сприйняття та комунікація в різних ситуаціях, усна взаємодія.

Орієнтовна основа читацьких дій суб'єктів КД ЛЗ:

1. Чому оповідач зневірився в собі після невдачі з малюнками?
2. Поясніть вислів «дорослі ніколи нічого не розуміють самі».
3. Чому, на вашу думку, відмовившись від кар'єри художника, оповідач вирішив навчитися водити літаки?
4. Які два світи представлені у 1 розділі повісті-казки А. де Сент-Екзюпері «Маленький принц»?
5. Яку проблему письменник розкриває в цій частині твору?
6. Яку роль 1 розділ відіграє в композиції повісті?

3. Компетентнісно зорієнтоване літературне завдання: Підтексти. Метафора. Ціннісно-етичний вибір.

Завдання для суб'єктів КД ЛЗ: виявити / відтворити підтексти образів; виокремити їхні ціннісні норми; формувати навички укладання порівняльної таблиці з виявленням читацького ставлення / позиції; розвивати вміння трактувати фрагмент із монологу оповідача.

Формування літературної компетентності УЧ:

1. Читацька компетентність: аксіологічна.
2. Наскрізні вміння: логічно обґрунтовувати позицію.
3. Ключова компетентність: громадянська і соціальна.

Орієнтовна основа читацьких дій суб'єктів КД ЛЗ:

1. Визначте, чим, на думку письменника, різняться діти і дорослі. Свої висновки оформте у вигляді схеми.

2. Прочитайте інформацію про вікові особливості дітей 6 року життя. Поясніть, у чому важливість цього періоду в розвитку дитини.

Найважливіші вікові психологічні особливості дітей 6 року життя:

Дитяча особистість росте так само швидко, як і організм. Малюк розуміє, що він — окремий від інших осіб, тому хоче бути самостійним. Крім ігор, починає проявляти інтерес і до серйозніших занять. Зростає і його свідомість належності до соціальної групи. Малюк розуміє власне місце у своєму колі спілкування,

вміє зіставляти рівень своїх здібностей, досягнень з іншими людьми. Тепер дитиною рухають не стільки бажання (хочу), скільки наявність можливості (можу) і необхідності (повинен).

3. Опрацювати матеріал та заповнити таблицю: «Вплив дорослих на розвиток дитини».

Продукт читацької діяльності: відповідь-обґрунтування виявлених підтекстів; коментар метафори; ціннісно-етичний вибір; заповнена таблиця.

ГРН2: читання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації.

ГРН3: висловлювання думок, почуттів і ставлень; письмова взаємодія.

Ціннісно-етичний вибір читача / читачки

Проблема:	
Як є у творі?	Як має бути?
Причини, які заважають нормальному розвитку подій.	

Що треба зробити, щоб виправити ситуацію?

4. Компетентнісно зорієнтована літературна задача: практично відпрацюйте теоретичні відомості через виконання умов задачі та використання, за потреби, додаткових джерел.

Передзавдання: перечитайте фрагмент 2 розділу повісті-казки. Щоб знайти відповіді на запитання, маєте установити загальну площу пустелі Сахара та особливості тваринного світу океану й пустелі.

ГРН4: дослідження літературних і мовних явищ, власна мовна взаємодія.

Фрагмент тексту для виконання літературної задачі:

«Так я жив самотнім життям, і не було нікого, з ким міг би по-справжньому поговорити, аж до аварії, якої я зазнав у Сахарі шість років тому. Щось поламалося в моторі мого літака. Зі мною не було ані механіка, ані пасажирів, і я мав усе зробити сам, хоч ремонт був складний. Це для мене було питання життя або смерті. Питної води я мав од сили на тиждень.

Отож першого вечора я заснув на піску в пустелі за тисячі миль від будь-якого людського житла. Я був ще самотніший, ніж той, хто після корабельної катастрофи опиняється на плоті серед океану».

1 миля = 1.609344 км

Умова задачі: визначте географічне положення пустелі Сахара; порахуйте її площу. З'ясуйте, скільки кілограм дорівнює милі, та переведіть площу пустелі Сахари в милі. Що може відчувати людина, яка знає, що опинилася в цій пустелі? Які деталі увиразнюють складне становище льотчика-оповідача? Чому він стверджує, що «був ще самотніший, ніж той, хто після корабельної катастрофи опиняється на плоті серед океану»? (Для відповіді згадайте або знайдіть)

Уроки зарубіжної літератури

дів відомості про особливості тваринного світу океану та пустелі.) Поясніть, як географія та математика можуть допомогти нам краще усвідомити значення літературних подій. У чому символічне значення образу пустелі?

Льотчик у пустелі Сахара

Дані	Відповіді / обґрунтування
1. Місце розташування пустелі Сахара	
2. Загальна площа пустелі в кілометрах / милях	
3. Відстань від місця перебування оповідача до найближчого людського житла в милях / кілометрах	
4. Умови, в яких опинився льотчик	
5. Тваринний світ океану	
6. Тваринний світ пустелі	
7. Фізичний та психічний стан оповідача	
8. Роздуми / враження / висновки учня-читача / учениці-читачки	

